

[Poul Møller.]

vi i dette begreb står over et regeringsprogram, som det er ulejligheden værd at granske nøjere. I al sin agitatoriske enkelthed har slagordet — smukt klingende, som det er — selvsagt sin åbenbare værdi, men kan det dække virkeligheden? Eller rummer det blot en smule hykleri?

Efter mit skøn er der grund til at bemærke, at vi af lutter samarbejdsglæde ikke bør glemme, at folkestyret også har brug for meningsbrydninger, for forskellige og modsatte principper, og at et demokrati kræver en årvågen opposition, der dels kan vise andre veje, dels er i stand til at kritisere de vildskud, som regeringerne planter, og kan luge det ukrudt bort, regeringen overser.

Når det engelske demokrati er så livskraftigt i forhold til f. eks. det franske, skyldes det måske netop, at England altid har været udstyret med en opposition, der ikke følte det som sin opgave at tage del i regeringsmagt og regeringsansvar, men gjorde sig beredt til at påtage sig det, når folket kaldte på den, medens Frankrig fik et demokrati, hvor alle partier og alle retninger af demokratisk observans var lige ansvarlige og lige kompromitterede. Derfor stod der ikke nogen anden parlamentarisk mulighed åben for det franske folk, da regeringen Gaillard var bragt til fald.

Lad os da med dette meget vigtige, men herhjemme alt for oversete forhold lodde samarbejdsviljen hos den nuværende regering. Jeg erkender, at den er stor, men kun hvor dens egne principper lægges til grund for lovgivningsarbejdet. Tiltræder oppositionen de principper, der er i regeringsforslagene, kan vi få indflydelse på deres nærmere udformning og ændre detaljerne — men om principperne ønsker den ikke at samarbejde. Finansministeren giver ikke afkald på sit krav om ophævelse af skattefradragetsretten i sømandsskatteloven; han ville have grundstigningsskylden gennemført efter sine principper. Handelsministeren gennemtrumfer sit forslag til egnsudvikling på 8 dage uden overhovedet at forhandle om de principper, oppositionen ønsker lagt til grund. Vi ville ikke have en ny kilde til statsfinansiering, men ophjælpe disse områder ved at forsyne dem ordentligt med offentlige hjælpemidler såsom veje,

kraft, havne o. s. v. Et sådant arbejde blev slet ikke forhandlet, man skulle have det, som regeringen ville det — og det skulle tilmed gå tjep. Da vi stod ansigt til ansigt med den omfattende landbrugslovgivning, afviste regeringen blankt en forhandling med oppositionen om sænkning af de faste skatter, der hviler på landbrugsejendomme; man ville kun forhandle om regeringens egne principper, ikke om vore. Da vi for at afhjælpe arbejdsløsheden ønskede tvangslånet ophævet, mødte der os ingen samarbejdsvilje. Således kunne eksempel dynges på eksempel. Sidst skal blot igen nævnes forsvarsspørgsmålet; hvis regeringen ville et samarbejdende folkestyre, hvorfor har den da ikke ladet forsvarsudvalget fuldende sit arbejde? Hvorfor lod den ikke her, hvor den har et fælles parlamentarisk organ, sammensat af repræsentanter for samtlige demokratiske partier, hvorfor lod den ikke dette finde frem til den forsvarsordning, der kan samle et flertal, et stort flertal, i det høje ting?

Simpelt hen fordi den og den alene vil angive vilkårene for „det samarbejdende folkestyre“; men er der så tale om samarbejde? Ikke efter mit skøn. Der er tale om en regering, som vil bestemme farten, og som tager oppositionen på råd, hvor den kan gøre det uden skade for sine principper og sin politiske enighed, og hvor den har brug for, at oppositionen påtager sig et medansvar for lovene. Sådan er det, og heri er der intet nyt eller forjættende, ikke det mindste gran af tilløb til nye parlamentariske forhold. Over for denne regering står en opposition, som har vist vilje til samarbejde, hvor der ikke har været en dyb principiel uenighed, eller hvor nødvendigheden har tvunget os til at give afkald på principper, en opposition, der ligesom enhver tidligere opposition søger at gøre sin indflydelse gældende, så langt dens kræfter strækker. Vil regeringen samarbejde ud over dette ganske sædvanlige, så må den vise viljen hertil. Den kunne have gjort det ved behandlingen af forsvarslovgivningen, og den kunne have gjort det ved at imødekomme vort ønske om en ophævelse af tvangslånet; men den har kun afvist os, afvist os på alle de områder, der havde en virkelig betydning, og hvor regering og opposition ikke på forhånd var politisk eller principielt enige.